Katedra Sociologie FF UK

Katedra sociologie FF UK
Celetná 20
116 42 Praha 1
tel: +420 221619680
sociologff@ff.cuni.cz

Oponentský posudek na diplomovou práci:

Lucie Blumentálová: *Sociální komunikace současné mládeže*

Diplomová práce Lucie Blumentálové je převážně empirickou studií podoby sociální komunikace adolescentů v současné české společnosti. Její hlavní přínos spočívá v autorčině vlastním dotazníkovém šetření, které je zasazení do relevantních teoretických koncepcí a klasifikací, stejně jako do kontextu empirických zjištění jiných výzkumů nebo demografických dat.

V samotné teoretické rovině nevykazuje práce velké ambice, klasické koncepty autorka nemá v úmyslu zpochybňovat, upravovat nebo validizovat. Pasáže věnující se teoretickým koncepcím mládeže, socializace, sociální komunikace atp., proto slouží pouze jako rámec pro představení vlastního výzkumu a jeho výsledků. Byť toto autorka v dané verzi diplomové práce činí pečlivě, logicky a konzistentně, nelze již zřejmě zcela eliminovat nedostatky úvodního přístupu, tj. realizace dotazníkového šetření bez důkladného propracování teoretických východisek, konceptualizace klíčových pojmů a jejich vztahů zejména bez přípravy precizních hypotéz. Autorka například jen velmi vágně definuje klíčový pojem „mládež" – viz slovníková(!) definice na s.8. To má mimo jiné ten důsledek, že na takovou (chybějící) konceptualizaci nenavazuje definicí cílové populace svého empirického šetření, a že tím pádem v souvislosti s konceptem „mládeže" ani dostatečně nezdůvodňuje soustředění se na žáky 9. tříd základních škol. Co když studenti 1. ročníků středních škol (fakticky tedy osoby v téměř totožném věku) sociálně komunikují odlišně, a to nikoli v důsledku přirozeného zrání, nýbrž v důsledku změn prostředí, v němž se pohybují (nový typ vzdělávacího zařízení, noví kamarádi, občas i změna místa pobytu…)? Zobecněné označování „mládež", „adolescenti", někdy ale také „děti", pak v práci způsobuje konceptuální nejasnosti, v řadě případů může být i interpretačně nejasné až zavádějící, a některé zobecňující závěry tím činí diskutabilními…

V empirické části autorka představuje výsledky svého průzkumu, který (s ohledem na to, že jej prováděla svépomocí v rámci diplomového projektu) realizovala metodologicky korektními postupy (zejména je třeba ocenit provedení předvýzkumu formou polostrukturovaných rozhovorů). Nicméně i v této části je možné nalézt celou řadu možností zlepšení. Například otázky na časové okolnosti se do dotazníku dostaly v podobě, které téměř neumožňují korektní porovnávání (nelze počítat průměrné hodnoty, medián nedává příliš smysl…), otázky na komunikační témata se objevují v odlišné formě pro pracovní týden a víkend, což prakticky znemožňuje jejich porovnání, atp. Ve fázi analýzy autorka prezentuje celou řadu grafů, jejichž smyslem je porovnávání (město/venkov, všední den/víkend, chlapci/dívky), činí tak ovšem sadou koláčových

grafů, což snižuje názornost předkládaných výsledků a čtenáři zbytečně ztěžuje orientaci v hlavních závěrech. Podobné důsledky má i používání tabulek (namísto grafického znázornění), navíc s kompletními údaji o absolutních četnostech, které by šlo nahradit souhrnnou informací o celkovém N v daném celku 100 %.

Na některých místech se autorka dopouští nepřesných či zavádějících komentářů:

- na s. 51 píše, že „…i o víkendu jsou chlapci většinou samotáři." Podle výsledků v příslušné tabulce však chlapci (stejně jako dívky) čas tráví většinou s kamarádem/kamarádkou.
- na s. 55 není jasné, zda 80 % mládeže vlastní mobilní telefon, nebo mobilní telefon s aplikací k připojení.
- Na s. 59 autorka píše o průměrně dvou hodinách denně scházení se, ve skutečnosti však zřejmě nemůže jít o aritmetický průměr. Co tím má tedy autorka na mysli?
- Na s. 67 autorka píše, že „…s rodiči se mladí baví výhradně o škole,…" což neodpovídá údajům v prezentovaných grafech.
- Tabulka č. 14 na s. 72 je dosti nepřehledná, není jasné, kde má být součet 100 %, ani jaký je logický vztah mezi analyzovanými otázkami.
- sdělení na s. 55, že „Moderním komunikačním technologiím nepropadli zdaleka všichni mladí." je pro odborný text příliš emocionálně zabarvené; nicméně když už autorka takto dává najevo svůj postoj k moderním technologiím, rád bych pro obhajobu položil dotaz na to, co se podle ní může se společností stát, kdyby všichni mladí moderním technologiím propadli?

Kromě tohoto dotazu pak prosím autorku také o vyjádření k následujícím:
Co může znamenat, že mládež tráví volný čas na *nádraží*? (s. 52)

Jak by autorka vysvětlila skutečnost, že délka času na skypu/chatu je ve všední den u venkovské mládeže viditelně kratší, než u ostatních prezentovaných případů (grafy na s. 56).

S uvedenými kritickými komentáři nemohu vystavit nejlepší hodnocení, nicméně se domnívám, že text splňuje nároky na diplomové práce kladené. V závislosti na průběhu obhajoby jej podle mne lze hodnotit v rozmezí stupňů velmi dobý až dobrý.

Jiří Vinopal, 16. 1. 2013